

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 128/2020-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 99/2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 99/2006 porušené boli.

2. Okresnému súdu Humenné p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 99/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Humenné p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Humenné je p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 713,66 € (slovom sedemstotrinásť eur a šesťdesiatšesť centov) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. Ivana Husára, Vojenská 14, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 128/2020-13 z 26. februára 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 99/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú žalovanými v sporovom konaní o vydanie veci – technologického zariadenia, ktoré sa začalo podaním žaloby na okresnom súde 15. mája 2006.

2.1 Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti uviedli, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 10 C 99/2006 zo 14. júna 2011, ktorým zaviazal sťažovateľov ako žalovaných alternatívne na vydanie veci žalobkyni alebo k úhrade hodnoty veci v sume 23 235,74 €. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania podaného sťažovateľmi uznesením sp. zn. 17 Co 110/2011 z 15. marca 2012 rozsudok okresného súdu sp. zn. 10 C 99/2006 zo 14. júna 2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uznesenia krajského súdu sa mimo iné uvádza, že okrem procesných pochybení prvoinštančný súd nesprávne vyhodnotil námietku právomoci konať vo veci slovenskými súdmi.

2.2 Následne okresný súd opätovne vec prejednal a rozhodol rozsudkom sp. zn. 10 C 99/2006 z 19. marca 2014, v ktorom proti žalovanému v 1. rade konanie zastavil pre nedostatok právomoci a návrh proti žalovanej v 2. rade zamietol.

2.3 Krajský súd rozhodoval o odvolaní žalobkyne uznesením sp. zn. 17 Co 98/2014 z 20. novembra 2014 a rozsudok súdu prvej inštancie z 19. marca 2014 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Sťažovatelia vo vzťahu k uvedenému rozhodnutiu krajského súdu uviedli, že *„z odôvodnenia vyplýva, že nároky navrhovateľky voči odporcovi v 1. a 2. rade sú tak súvisiace, že je nanajvýš vhodné, aby vo veci konal a rozhodol jeden súd a to Okresný súd Humenné“*.

2.4 Okresný súd 7. októbra 2015 rozsudkom č. k. 10 C 99/2006-632 znova rozhodol o nároku žalobkyne voči žalovaným opätovne rovnakým alternatívnym výrokom ako vo svojom prvom rozhodnutí vydanom v napadnutom konaní (rozsudok sp. zn. 10 C 99/2006 zo 14. júna 2011). O odvolaní žalovaných proti rozsudku okresného súdu č. k. 10 C 99/2006-632 rozhodol krajský súd uznesením č. k. 10 C 99/2006-725 z 5. októbra 2017 tak, že už tretíkrát rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.5 Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti zdôraznili skutočnosť, že napadnuté konanie trvá 13 rokov a 9 mesiacov, pričom *„... Okresný súd Humenné síce vo veci 3 krát*

rozhodol, avšak Krajský súd v Prešove uvedené rozhodnutia 3 krát zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie...

... Od posledného Uznesenia Krajského súdu v Prešove zo dňa 05.10.2017 k dnešnému dňu ubehli 2 roky a 4 mesiace...

... Dlhodobá frustrácia sťažovateľov z nečinnosti súdu a pocitu straty dôvery v právny a civilizovaný štát sú spôsobené zbytočnými a neodôvodnenými prieťahmi súdu v konaní. Súčasne sťažovatelia žijú v neistote ohľadom toho či budú povinní uhradiť žalobcovi nemalú finančnú sumu a preto sa nemôžu sa relevantne zariadiť ohľadom financovania ich súkromných záležitostí, nakoľko im hrozí prípadná možnosť úhrady žalovanej sumy

... Základné právo zakotvené v Ústave SR na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu organizovať si prácu a vykonávať prácu takým spôsobom, aby sa uvedené ústavné právo aj objektívne realizovalo. Podľa názoru sťažovateľa nemôže byť uvedené právo účastníka konania naplnené, ak súd síce vo veci opakovane rozhodol ale takým spôsobom, že jeho rozhodnutia boli zrušené . Takýto postup súdu nemôže byť hodnotený inak ako činnosť bez reálneho obsahu a významu k dĺžke konania ...“.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 10 C 99/2006 porušené boli a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov. Súčasne sa sťažovatelia domáhajú priznania finančného zadosťučinenia každému z nich v sume 10 000 € a náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

II.1 Vyjadrenie okresného súdu k obsahu ústavnej sťažnosti

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 4002/20, doručenom ústavnému súdu 24. marca 2020, predložil ústavnému súdu chronologický prehľad procesných úkonov vykonaných súdom prvej inštancie v napadnutom konaní a v podstatnej časti uviedol, že *„... vo veci, okrem iných vykonaných dôkazov bolo nariadených cca 35 pojednávaní, pričom z dôvodov na strane žalovaných sa neuskutočnilo 14 pojednávaní a z dôvodov na strane žalobkyne 7 pojednávaní, pričom len raz bolo pojednávanie zrušené z dôvodov na strane sudkyne. K predĺženiu konania prispela aj námietka zaujatosti na strane žalovaného. Od posledného rozhodnutia súdu bolo vo veci na základe návrhu žalobkyne nariadené znalecké dokazovanie a konanie bolo aj prerušené pre vyhlásenie konkurzu na majetok žalobkyne. Hneď po zrušení konkurzu súd pokračuje v konaní, pričom je potrebné uviesť, že posledné pojednávanie bolo odročené z dôvodov ako na strane zástupkyne žalobkyne, tak na strane zástupcu žalovaných (sťažovateľov)...“.*

4.1 Podľa názoru okresného súdu *«... napriek dobe trvania sporu bolo snahou súdu čo najskôr dospieť k rozhodnutiu a ukončeniu veci, pričom napríklad potreba znaleckého dokazovania vplynula, až z posledného zrušovacieho rozhodnutia Krajského súdu v Prešove. Frekvencia pojednávaní závisela tiež od počtu pridelených vecí sudkyňi s poukazom, že táto vykonáva aj agendu „P“ vecí, kde ide o konanie vo veci maloletých detí, ktoré je potrebné ukončiť v lehote 6 mesiacov...».*

4.2 Okresný súd uviedol, že ústavnú sťažnosť sťažovateľov považuje za nedôvodnú a zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti [§58 ods. 3 zákona o ústavnom súde].

II.2 Replika sťažovateľov

5. Sťažovatelia na výzvu ústavného súdu reagovali na vyjadrenie okresného súdu replikou z 30. marca 2020, v ktorej sa nestotožnili s názorom okresného súdu vo vzťahu

k ich správaniu v priebehu napadnutého konania, nespochybnili, že skutočne viackrát žiadali súd o odročenie pojednávania, avšak vždy z objektívnych dôvodov (práceneschopnosť, dopravná nehoda a pod.). Vzhľadom na to, v akom stave sa napadnuté konanie nachádza, sú sťažovatelia toho názoru, že ich žiadosti o odročenie pojednávania nemohli podstatným spôsobom prispieť k priet'ahom v súdnom konaní.

5.1 Ďalej sťažovatelia v podstatnej časti repliky uviedli, že činnosť okresného súdu je podľa ich názoru značne neefektívna a neodborná, čoho dôkazom bolo opakované zrušenie rozhodnutí súdu prvej inštancie. Podľa sťažovateľov „... *Je tomu tak z toho dôvodu, že prvé 2 rozhodnutia súdu boli Krajským súdom zrušené pre opakovane nesprávne právne posúdenie súdom I. inštancie z pohľadu nariadenia rady ES č. 44/2001. Čo je však najpodstatnejšie, ako správne konštatuje Krajský súd Prešov vo svojom 3 zrušujúcom rozhodnutí zo dňa 5.10.2017 (vid' bod 6 až 12 odôvodnenia rozhodnutia) Okresný súd sa doteraz opomenul zaoberať základnými otázkami, ktoré doposiaľ ostali sporné a súd nedal na tieto otázky žiadnu odpoveď . Z uvedeného je zrejmé, že súd I. inštancie aj podľa názoru Krajského súdu Prešov sa napriek vydaniu 3 rozhodnutí vo veci samej doteraz nezaoberal úplne základnými otázkami rozhodujúcimi pre toto konanie a preto jeho posledné rozhodnutie bolo zrušené s poukazom na ust. § 389 ods.1 písm. b) CSP nakoľko postupom odvolacieho súdu nie je možné napraviť odňatie práva stranám sporu vo veci konať a práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré spočíva v práve na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré odpovedá na všetky základné a podstatné námietky strán sporu a ktoré dáva odpovede na všetky podstatné okolnosti prejednávanej veci... .“.*

5.2 Z uvedeného je podľa sťažovateľov zrejmé, že okresný súd v princípe vydal nepreskúmateľné rozhodnutie, ktoré nedáva odpovede na základné otázky potrebné pre vydanie rozsudku v tomto konaní, a to napriek tomu, že ide v poradí o tretie rozhodnutie vo veci samej, pričom uvedené nemožno hodnotiť inak ako nesústreďenú, neefektívnu a neodbornú činnosť súdu, ktorá je základným a podstatným dôvodom priet'ahov v konaní.

5.3 K argumentácii okresného súdu, ktorý za dôvody predĺženia napadnutého konania považoval aj prerušenie konania z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok žalobkyne a uplatnenie námietky zaujatosti vo veci konajúcej sudkyne zo strany žalovaných, sťažovatelia uviedli, že uvedené okolnosti svojou povahou nemali podstatný vplyv na dĺžku napadnutého konania, keď konštatovali, že «... *Prerušenie konania*

v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok žalobkyne trvalo 21 dní (od 12.8.2019 kedy bolo vydané uznesenie o prerušení konania z dôvodu vyhlásenia konkurzu do 3.9.2019 kedy správca konkurznej podstaty súdu oznámil, že pohľadávky uplatňované v tomto konaní prestali podliehať konkurzu)...

... Obdobne námietka zaujatosti voči konajúcej sudkyňi zo strany sťažovateľov ovplyvnila dĺžku súdneho konania iba v rozsahu 19 dní (námietka doručená súdu 15.11.2013 a rozhodnutia KS Prešov a tejto námietke dňa 5.12.2013)...».

5.4 Námietku okresného súdu týkajúcu sa personálneho obsadenia a preťažnosti okresného súdu ako objektívnu okolnosť vedúcu k vzniku zbytočných prietahov v napadnutom konaní sťažovateľa považovali za irelevantnú.

5.5 Sťažovatelia zároveň vyslovili súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a súčasne sa domáhajú aj vyslovenia porušenia ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to,

aby jeho záležitost bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť [napr. II. ÚS 55/98, I.ÚS 132/03, IV.ÚS105/07, IV.ÚS 90/2010].

10. Pri rozhodovaní o ústavných s'ťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd tiež zo svojej dnes už ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu [m. m. IV.ÚS 221/04, II. ÚS 560/2016].

11. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu v súdnom konaní a postup samotného súdu [napr. I. ÚS 41/02]. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa [napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02]. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

IV.

Vyhodnotenie postupu okresného súdu a závery ústavného súdu

12. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

14. Povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva i z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 § 172 CSP o predbežnom pojednaní – sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

15. Aj keď ústavný súd pri formulovaní zásad pre určenie, či konanie prebieha v (ne)primeranej dobe, vychádza zo zložitosti veci, vlastného správania sťažovateľov či z konania a postupu všeobecného súdu v konkrétnom napadnutom konaní, vzhľadom na celkovú dĺžku konania (14 rokov) tieto kritériá nepovažoval v danej veci za významné

podrobnejšie skúmať. V právnom štáte ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať takúto dlhú dobu, v opačnom prípade je dôveryhodnosť justície poškodená zásadným spôsobom.

16. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov [napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09].

16.1 Za neefektívnu v tomto zmysle ústavný súd považoval napríklad činnosť súdu, ktorá vyústila do opakovaného rušenia jeho rozhodnutia súdom vyššej inštancie [napr. III. ÚS 820/2016], aj keď nemožno opomenúť, že zrušenie rozsudku okresného súdu uznesením krajského súdu č. k. 10C 99/2006-725 z 5. októbra 2017 bolo v rozpore s § 390 CSP.

17. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd uvádza, že napriek nesprávnemu postupu krajského súdu pri ostatnom zrušení rozsudku okresného súdu nemožno ospravedlniť prieťahy, ktoré opakovaným zrušením rozhodnutí okresného súdu vznikli [pozri napr. rozsudok ESĽP vo veci Spas Todorov proti Bulharsku z 5. 11. 2009, č. 38299/05, § 41 – § 44].

18. Okresný súd vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom sp. zn. 10 C 99/2006 zo 14. júna 2011, ktorým zaviazal sťažovateľov ako žalovaných alternatívne na vydanie veci žalobkyni alebo k úhrade hodnoty veci v sume 23 235,74 €. Krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 110/2011 z 15. marca 2012 rozsudok okresného súdu sp. zn. 10 C 99/2006 zo 14. júna 2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18.1 Následne okresný súd vydal vo veci nový rozsudok č. k. 10 C 99/2006-550 z 19. marca 2014, ktorým návrh proti žalovanej v 2. rade zamietol a proti žalovanému v 1. rade súd vyhlásil, že nemá právomoc na konanie a konanie proti nemu zastavil. Uvedený rozsudok napadla žalobkyňa odvolaním, pričom krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 98/2014 z 20. novembra 2014 opätovne rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18.2 Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 99/2006-632 zo 7. októbra 2015 znova rozhodol o nároku žalobkyne voči žalovaným opätovne rovnakým alternatívnym výrokom ako vo svojom prvom rozhodnutí v napadnutom konaní (bod 18.2). O odvolaní žalovaných proti rozsudku okresného súdu č. k. 10 C 99/2006-632 rozhodol krajský súd uznesením č. k. 10 C 99/2006-725 z 5. októbra 2017 tak, že už tretíkrát rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, hoci podľa § 390 CSP mal vo veci už rozhodnúť sám.

19. I keď sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti postup súdu druhej inštancie v napadnutom konaní nenamietali, ústavný súd pri komplexnom posúdení veci nesprávny postup príslušného krajského súdu v časti rozhodovania o odvolaní sporových strán proti rozsudkom okresného súdu, nemohol opomenúť, pretože i tento v konečnom dôsledku viedol k predĺženiu celkového trvania sporu.

19.1 Ako je už spomenuté i v bode 16, 17.1 a 18.2, krajský súd postupoval v rozpore s § 390 CSP, podľa ktorého odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

19.2 Podľa § 470 ods. 1 CSP *„Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.“*. V uvedenom ustanovení je definovaný princíp tzv. okamžitej aplikability Civilného sporového poriadku aj na všetky civilné konania začaté pred nadobudnutím jeho účinnosti vrátane konaní odvolacích. Krajský súd opakovane rozhodoval v napadnutom konaní formou zrušujúcich uznesení vo vzťahu k prvoinštančným rozhodnutiam, vytýkajúc okresnému súdu nesprávne právne posúdenie veci [§ 221 ods.1 písm. h) OSP] alebo procesný postup okresného súdu znamenajúci porušenie práva na spravodlivý proces [§ 389 ods.1 písm. b) CSP].

19.3 Krajský súd postupujúci pri ostatnom rozhodovaní o odvolaní v rozpore s § 390 CSP tým, že nerozhodol v merite veci, v konečnom dôsledku zmaril dosiahnutie účelu citovaného ustanovenia, ktorým je najmä zrýchlenie konania. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju dnes už ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej považuje za potrebné zdôrazniť, že pri splnení predpokladov na použitie § 390 CSP je tu daná zákonná povinnosť

krajského súdu postupovať dôsledne podľa tohto ustanovenia bez možnosti akýchkoľvek úvah od tohto ustanovenia sa odkloniť (k tomu pozri napr. III. ÚS 379/2017, III. ÚS 727/2017, I. ÚS 227/2018, II. ÚS 327/2018).

20. Ani už uvedený nesprávny postup krajského súdu však nemôže ospravedlniť dlhodobú neefektívnu činnosť okresného súdu pri prejednávaní a rozhodovaní danej veci. Ústavnému súdu v konaní o ústavnej sťažnosti proti priesťahom v konaní pred orgánmi verejnej moci neprináleží vzhľadom na obsah predloženej ústavnej sťažnosti podrobiť analýze a hodnoteniu kvalitatívnu stránku rozhodnutia všeobecného súdu. Ústavný súd však vzhliada v konkrétnom posudzovanom prípade nevyhnutnosť konštatovať, že opakované prerokovanie veci na súde prvej inštancie z dôvodov vytknutých v rozhodnutiach odvolacieho súdu poukazuje na chyby vo veci konajúceho súdu a opakovanie takýchto situácií odhaľuje vážny nedostatok súdov v aplikácii procesnoprávnych i hmotnoprávnych predpisov.

21. V súvislosti s vyjadrením okresného súdu k obsahu ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej poukazuje na nadmerné zaťaženie zákonnej sudkyne a prednostným vybavovaním vecí starostlivosti maloletých (bod 4.2), ústavný súd konštatuje, že priesťahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov, zmenou v obsadení súdnych oddelení, ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i v dohovore boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe [IV. ÚS 21/2018].

22. Okrem uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že pri posudzovaní, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, posudzuje postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Aj za konanie konkrétneho sudcu, resp. zamestnanca súdu totiž (v kontexte požiadavky reálneho naplnenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) nesie v konečnom dôsledku zodpovednosť štát a príslušný súd ako orgán verejnej moci, ktorého povinnosťou bolo poskytnúť stranám sporu účinnú súdnu

ochranu. V tomto zmysle preto pri posudzovaní odôvodnenosti ústavnej sťažnosti, ktorou sú namietané zbytočné prietahy v súdnom konaní, z ústavnoprávneho hľadiska v zásade nemožno robiť rozdiel medzi tzv. objektívnymi a subjektívnymi dôvodmi prietahov [m. m. I. ÚS 6/06].

22.1 Ústavný súd overím aktuálneho stavu napadnutého konania zistil, že okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 8. september 2020, z čoho je zrejmé, že v čase rozhodovania ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti právna neistota sťažovateľov stále nebola odstránená.

23. Možno tak uzavrieť, že nesústredeným, resp. neefektívnym postupom okresného súdu došlo k neprimeraným prietahom v napadnutom konaní, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavou zaručeného základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, takže podmienky zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, tak ako boli uvedené, sú tu splnené.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Prietahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prietahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý prietah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

26. Ústavný súd formuloval príkaz konať (bod 2 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný postupovať striktne podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP a rešpektovať pritom inštančnú záväznosť názoru odvolacieho súdu podľa § 391 ods. 2 CSP.

27. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovatelia sa domáhali priznania finančného zadosťučinenia každý v sume 10 000 €. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia sťažovatelia zdôvodnili tým, že napadnuté konanie „...nadmerne dlho traumatizuje nielen ich ale aj celé ich rodiny. Uvedená doba nepriaznivo vplyva na psychiku sťažovateľov. Dlhodobá frustrácia sťažovateľov z nečinnosti súdu a pocitu straty dôvery v právny a civilizovaný štát sú spôsobené zbytočnými a neodôvodnenými prietahmi súdu v konaní. Súčasne sťažovatelia žijú v neistote ohľadom toho či budú povinní uhradiť žalobcovi nemalú finančnú sumu a preto sa nemôžu sa relevantne zariadiť ohľadom financovania ich súkromných záležitostí, nakoľko im hrozí prípadná možnosť úhrady žalovanej sumy...“.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri určení finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

30. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania vedeného opakovane na dvoch inštanciách všeobecných súdov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (vysoký počet

odročených pojednávaní), považoval ústavný súd priznanie finančného zadost'učinenia v sume 6 000 € pre každého zo s'ťažovateľov za primerané (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľov nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019, ktorá bola 1 062 €.

33. Ústavný súd priznal náhradu za 3 úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie s'ťažnosti, replika s'ťažovateľov) v súlade § 11 ods. 3 a §13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) právnemu zástupcovi s'ťažovateľov JUDr. Ivanovi Husárovi. Náhrada za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (3x 177 €) spolu s režijným paušálom (3x 10,62 €) pri súčasnom zastúpení dvoch s'ťažovateľov predstavuje sumu trov konania 594,72 €, ku ktorej je nutné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca s'ťažovateľov platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky), čo predstavuje sumu trov konania celkom 713,66 €.

34. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľov advokátovi JUDr. Ivanovi Husárovi, Vojenská 14, Košice, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu [§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP].

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu